

Yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittämään asetetun komitean lausuntopyyntö 23.3.2020 VN/1387/2020-PLM-8

Turvallisuuskomitean sihteeristön lausunto maanpuolustusvelvollisuuden, asevelvollisuuden ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen nykytilan vahvuuksista ja heikkouksista sekä kehittämistarpeista

Yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittämään asetettu komitea on pyytänyt Turvallisuuskomitealta lausuntoa maanpuolustusvelvollisuuden, asevelvollisuuden (ml. siviilipalvelus) ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen nykytilan vahvuuksista ja heikkouksista sekä kehittämistarpeista perusteluineen. Turvallisuuskomitean sihteeristö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomalainen yleiseen asevelvollisuuteen perustuva järjestelmä on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Yleisen asevelvollisuuden tarkoituksena on ensisijaisesti valmistaa asevelvollisia reserviin sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeisiin. Järjestelmän toimivuutta ei ole jouduttu 75 vuoteen mittaamaan. Jotain asevelvollisuusarmeijan merkityksestä kertoo kuitenkin esimerkiksi se, että eräät maat, joissa yleisestä asevelvollisuudesta on luovuttu, ovat ryhtyneet sitä palauttamaan muuttuneen turvallisuustilanteen myötä.

Suomi on pysytellyt yleisen asevelvollisuuden suhteen omalla linjallaan turvallisuusympäristössä tapahtuneista muutoksista riippumatta. Viimeisimmät muutokset turvallisuusympäristössä ovat toki aiheuttaneet sen, että puolustusvoimien toiminnassa sen luonne valmiusorganisaationa on painottunut, kun kylmän sodan jälkeen se oli selkeämmin koulutusorganisaatio. Toiminnan perustaa, yleiseen asevelvollisuuteen perustuvaa armeijaa, muutokset eivät kuitenkaan ole horjuttaneet.

Ratkaisuja asevelvollisuuden luonteen suhteen ei ole syytä tehdä turvallisuusympäristössä tapahtuvien muutosten perusteella lyhytnäköisesti. Turvallisuusympäristö saattaa myös parantua ja jos tällöin tehdään yleisestä asevelvollisuudesta luopumista koskevia lyhytnäköisiä ratkaisuja, niiden peruminen on äärimmäisen vaikeaa. Kun yleisestä asevelvollisuudesta on kerran luovuttu, siihen paluu voi osoittautua käytännössä mahdotto-maksi.

Myös siviilipalvelusjärjestelmä ja naisten vapaaehtoinen asepalvelus ovat osoittautuneet pääpiirteittäin toimiviksi. Erityisesti naisten asepalvelus vapaaehtois pohjalta nauttii eri kyselyiden mukaan laajaa luottamusta (mm. Taloustutkimus 2019 ja MTS 2020). Ottamatta laajemmin kantaa sukupuolten väliseen tasa-arvoon asevelvollisuuskysymyksissä voidaan todeta, että puolustusvoimat on ainakin toistaiseksi pystynyt nykyisen järjestelmän pohjalta tuottamaan riittävän määrän koulutettua reserviä sodan ajan tarpeisiin. Pakollisuuden asevelvollisuuden laajentamiseen käsittämään molemmat sukupuolet ei siten ole operatiivista tarvetta eikä kyselyiden mukaan kansan tukea.

Nykyisen järjestelmän voidaan katsoa palvelevan riittävällä tavalla myös kokonaisturvallisuuden toimintamallia. Toimintamallissa on kyse yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten välisenä yhteistoimintana.

Turvallisuuskomitea antoi vuonna 2018 Turvallisuuskomitean sihteeristölle toimeksianton selvittää tarvetta kansalaispalvelukselle. Tämän toimeksiannon toteuttamiseksi mi-

nisteriöiltä tiedusteltiin muun muassa hallinnonalojen tarvetta kaikille ikäluokille suunnattavaan, kokonaisturvallisuutta tukevaan koulutukseen. Tuolloin valtaosa vastanneista ministeriöistä ei pitänyt tällaista koulutusta tarpeellisenä. Sen sijaan vastauksissa tuotiin julki se, että kansalaisten valmiuksia toimia erilaisissa hätä-, häiriö- ja poikkeustilanteissa tulisi lisätä. Tällä tuettaisiin myös yksilöiden osallistamista ja ennaltaehkäistäisiin syrjäytymistä. Esitettiin myös, että turvallisuutta tukevia kansalaistaitoja olisi sisällytettävä perusopetukseen. (VN/468/2019/20.3.2019)

Pääsihteeri

Vesa Valtonen

Hallitusneuvos

Timo Kerttula

Jakelu Puolustusministeriö
Tiedoksi Marikaisa Tiilikainen
Satu Ylikorpi
Jukka Juusti